అదర్ సైడ్

పి.వి.సునీల్ కుమార్

బాగా రద్దీగా ఉంది ఆర్.టి.సి క్రాస్ రోడ్స్ జంక్షన్. రాష్ట్రంలో జనమంతా ఆ మాటకొస్తే దేశంలో ని జనమంతా కూడబలుక్కొని రాత్రి తొమ్మిందిటికి అక్కడ జమ అయినట్టు ఉంది.

ఆడ, మగ.....పిల్లా, పీచూ........ ముసలాళ్ళూ కుర్రాళ్ళూ...... ఇలా అన్ని వర్గాల ప్రతినిధులూ అక్కడే ఉన్నారు.

దేశంలో పనిలేని వాళ్ళు, పనికిమాలిన వాళ్ళు ఎందరున్నారో ఇక్కడే లెక్కకట్టొచ్చు అన్నట్టుందా సెంటర్.

సాయంత్రం అయిదు నుండి ఏడు గంటల'వరకూ, ఎనిమిది నుండి తొమ్మిదిన్నర వరకూ అక్కడ వరదొస్తుంది. జనం వరద, ఒకటే రొద.

ట్రాఫిక్ జామయిపోవడం, జనం ట్రాఫిక్‌లో జామ్ అయిపోవడం నిత్యకృత్యాలక్కడ.

ఆ ప్రదేశానికున్న ప్రాముఖ్యతల్లా ఆరేడు సినిమా హాళ్ళు ఒకే చోట ఉండడమే. ఈ దేశంలో జనానికి తిండి, గుడ్డ తర్వాత జ్ఞాపకం వచ్చేది సినిమానే. ఒకోసారి వాటిని కూడా మరిపిస్తుంది లెండి సినిమా.

బొడ్డూడని చిన్న కుర్ర వెధవకి కూడా సినీతారల బొడ్డు పెద్ద తెర మీద చూడాలన్న క్యూరియాసిటీనే.

చదువుకున్నవాడూ, చదువుకోనివాడూ అంతా సినిమాహాలు దగ్గరే. చదువుకోని వాడు లైబ్రరీకి పోలేడు. చదువుకున్న వాడూ పోడు. పోయినా లైబ్రరీలో పుస్తకాలుండవు. కానీ సినిమా హాళ్ళలో సినిమాలకి కరువుండదు.

మెదడు మత్తొదలకొట్టే కషాయం కరువుకానీ జోకొట్టే నల్లమందుకేం కరువు?

సంధ్య థియేటర్ పక్కనున్న బస్టాండులో నిలబడి ఉన్నారు ఇద్దరు కుర్రాళ్ళు. ఈ దేశం తన శవపెట్టెకి కొట్టుకుంటున్న మేకుల్లా ఉన్నారు. సిన్మాతాలూకు ఆనందం ఇంకా వాళ్ళని వదల్లేదు. రంగుల నీడలు వాళ్ళ ముఖాల మీద కదుల్తూన్నాయ్ ఇంకా.

ఒక్కో బస్సే వస్తోంది. కానీ వాటినిండా జనం. కాలు కాదు కదా వేలు కూడా పెట్టడానికి జాగాలేనంత జనం.

బస్టాండుకి ఆర కిలోమీటరు దూరంలో బస్సు ఆపి దిగాల్సిన వాళ్ళని దులిపేసుకుని, కొత్త వాళ్ళు తమని అందుకునే లోపు పరిగెత్తుతున్నాయ్ అవి.

ఆరగంట గడిచింది.

బస్టాండులో జనం బాగా తగ్గారు. కుర్రాళ్ళ కాళ్ళలో సత్తువ కూడా తగ్గింది. ముఖం మీద రంగుల నీడలు కరిగిపోయాయి. జీవితంలో చెయ్యాల్సిన ఓ చిన్న ప్రయాణం కళ్ళముందుకొచ్చింది.

"అబ్బ ఏం దీసిందురా పిక్చర్?"

"కొత్త పోరి మస్తున్నది"లాంటి కబుర్లు ఆగిపోయాయి.

"ఈ ఆర్టీసి కొడుకుల చావగొట్టాలె"

"అవ్.....బాడుకావ్ నాయాళ్ళు. మొన్నెవడో క్యాంపస్‌ల డ్రైవర్‌ని కొట్టిండని క్యాంపస్‌లకెల్లి కూడా నడుపుతలేరు. బయట డిస్టెన్సెడ్యుకేషన్ కెల్లి దింపుతుండ్రు" లాంటి సామాజిక స్పృహ, నిస్పృహ కలిగిన మాటలొస్తున్నాయ్.

వాళ్ళిద్దరూ ఉస్మానియా యూనివర్సిటీలో చదువుతున్న కుర్రాళ్ళు.

"ఏం చదువుతున్నారు?" అనెవరయినా అదాటుగా అడిగితే వాళ్ళు కూడా డౌట్లో పడతారు. చదువుతున్నారంతే.

"రమేష్...గిప్పుడు మెస్సులు కూడా బందవుతయిగదా" అన్నాడు చారల షర్టు, నల్లప్యాంట్లో టక్ చేసిన కుర్రాడు.

"ఇప్పుడేందిరా అరగంటకిందనే అయి ఉంటయి"

"మరేం జేసేది?"

"అరే జగదీష్! మనకాడ ఉన్న పైస[illegible] టిఫిన్‌కి ఎక్వ, ఆటోలో పోయి టిఫి[illegible] జేసే దానికి తక్వబడతయి. ఈ నెంబర్ టూ బస్ నెవుడయినా ఆపుతే అండ్ల బోయి నల్లకుంటల టిఫిన్ తిని త్రీ నెంబర్ బస్సెక్కి క్యాంపస్ చేరుడే" అన్నాడు రమేష్.

ఇంతలో నెంబర్ రెండు బి సికింద్రాబాద్ టు అఫ్జల్‌గంజ్ బస్సు అక్కడ ఆగింది.

రమేష్, జగదీష్‌లిద్దరూ పద్మవ్యూహంలో అభిమన్యుల్లా బస్సు వెనక డోర్ నుండి ఎక్కి జనం తోపుడుకి ముందు డోర్ దరిదాపుల కొచ్చి పడ్డారు.

బస్సు బయలుదేరింది.

పనికిమాలిన జనం తొక్కుకుంటూ, తోసుకుంటూ ప్రయాణాలు చేస్తారు. కానీ బుద్ధిమాలిన 'చూట్టం' మానరు. దేశంలో సినిమా అనేది బ్యాన్ చేస్తే బస్సుల్లో సగం రష్ తగ్గుతుంది. కా[illegible] ఆర్నెల్లల్లో విప్లవం వస్తుంది.

ఈ నక్సలైట్ల బుర్రలకీ విషయం తట్టక కానీ, తడితే సినిమా హాళ్ళన్నీ పేల్చేసి ఈపాటికెప్పుడో సక్సెసయి పోయి ఉందురు.

"అరె అందర్ జావ్ బాడ్కావ్"

రమేష్, జగదీష్ ఉలిక్కిపడ్డారు. సరిగ్గా చూసే సరికి కనపడ్డారు డోర్‌లో నిలబడి ఉన్న నలుగురు కాఖీ బట్టల వాళ్ళు. చేతుల్లో పచ్చబ్యాగులు. వాళ్ళు ఆర్టీసీ కార్మిక ప్రభువులని చెప్పక చెబుతున్నాయి.

కాస్త నీటుగా ఉన్న స్టూడెంట్ పిల్లోడొకడు వాళ్ళకి ఇబ్బంది కలిగించేట్టు అక్కడ నిలబట్టమే వాడు చేసిన నేరం.

"ఎందుకు మాటలు జారుతున్నారు? లోపల చోటెక్కడుంది? కాస్త మర్యాదగా మాట్లాడండి" ఎర్రబడ్డ ముఖంతో ఆ

కుర్రాడంటున్నాడు.

"ఏంరా మంచిగ జెప్తే ఇనిస్తలే. లేడీస్ డోర్ల హీరో లెక్క నిలబడింది గాక నకరాలుజేస్తున్నావ్" ఒక కార్మిక ప్రభువు ఆ కుర్రాణ్ణి లోపలికి నెట్టాడు.

వాళ్ళు నలుగురు. కుర్రాడొక్కడు. ఏం చెయ్యగలడు?

అవమానమని ఎదురు తిరిగితే ఒళ్ళు బలిసిన కార్మిక సోదరులు మొత్తగా దంచుతారు. అందరూ పోలీసు జులుం గురించీ మరోదాని గురించీ మాట్లాడే వాళ్ళే. కానీ కళ్ళెదురుగా ఇలాంటి చిల్లర జులుంలు ఎన్ని జరుగుతున్నా నోరెత్తరు.

ఆ బస్సులో నూటయాభై నుండి రెండొందల మంది ఉండొచ్చు. పబ్లిక్ సాలిడారిటీ అనేది ఉంటే ఆ నలుగురు ఖాకీల్ని ఉతికి ఆరెయ్యొచ్చు. దానికి పదిమంది ఫిజికల్ స్ట్రెంగ్తూ, మిగతా వాళ్ల మోరల్ సపోర్టూ చాలు.

[illegible] ఎవరూ పట్టించుకోరు.

రక్తం చచ్చిన, ఎముకలు కుళ్ళిన జనం.

బస్సులో కొందరు ఆడాళ్ళు కూడా ఉండటంతో వాళ్ళ ఎదురుగా వీరత్వం చూపించుకోడానికి డ్రైవర్ కూడా నోరు విప్పాడు. తనకొచ్చిన బూతు కూతల్తో ఈ కుర్ర వెధవలెలాటి వాళ్ళో చెప్పడం మొదలెట్టాడు.

ఆ నలుగురు ఖాకీలు కూడా డోర్లోనే ఉన్నారు. ఫైపెచ్చు అడ్డం ఉన్నారు కానీ అడిగేదెవడు?

రమేష్ రక్తం మరిగిపోయింది.

ఒకడుగు ముందుకేసి ఆవేశంగా ఏదో అనబోయాడు. జగదీష్ అతని చెయ్యిపట్టుకుని నొక్కాడు.

"భాయీ సాబ్... అతను పోయిందుగదా. మీరిక బంద్ జెయ్యచ్చు గదా" అని మాత్రం అన్నాడు.

[illegible]లా రియాక్టయ్యే వాళ్ళో తెలీదుగానీ, ఇంతలో నల్లకుంట బస్టాపు రావడంతో ఇద్దరూ బస్సు దిగిపోయారు.

"ఛీఛీ........ఈ ఆర్టీసీ వాళ్ళంత పశువుల్ని నేనెక్కడా చూడలేదు. ఏం రుబాబు గిది" ఆవేశంగా అన్నాడు రమేష్.

"కరెక్టే... కానీ మనమిద్దరం ఏం జేస్నం. ఆర్టీసీ వోళ్ళంటెనే దున్నపోతులు. మంచి మర్యాద ఆళ్లకి తెల్వనే తెల్వవ్. మన క్యాంపస్‌ల ఎప్పుడైన నేర్పితే ఎంటనే స్ట్రైకు" అన్నాడు జగదీష్.

ఉత్త పుణ్యానికి ఓ అమాయకుడిని అవమానించి, వాడికీ ఆత్మగౌరవం ఉంటుందనే స్పృహ లేకుండా శాడిస్టుల్లా ప్రవర్తించిన వాళ్ళని తల్చుకుంటుంటే ఆర్టీసీ వాళ్ళందరికీ నిప్పెట్టేయాలన్నంత కోపం వచ్చింది ఇద్దరికీ.

ఆ కోపంతోనే హోటల్లో టిఫిన్ తిని, ఛాయ్ తాగి బయటకొచ్చారు.

* * *

రయ్యిమంటూ ఈదురు గాలి. ఈ దేశంలో సగటు పౌరుడి కోపంలా ఉధృతంగా, లక్ష బ్లోయర్లు పెట్టినట్టు.....

అయితే అది తాత్కాలికమే. గాలి చప్పున చల్లారిపోయింది.

ఓ ఉపయోగం లేని ఉరుము ఆకాశంలో ఉరిమింది.

ఆకాశం నిండా ఫైరింజన్లు పెట్టి పంప్ చేస్తున్నట్టు వాన. ఆ వాన ధాటికి తారురోడ్డు తోలు ఊడిపోయేలా ఉంది. జివ్వుమని చల్లటి గాలి కొడ్తోంది. స్పెషల్ ఎఫెక్ట్ కోసం అన్నట్టు వడగళ్ళు ఆ బస్టాప్ నెత్తిమీద పడి చప్పుడు చేస్తున్నాయి.

"ఇయ్యాలరాత్రి గిట్ల బస్టాప్ల పండుకోవాలని మన నసీబ్‌ల రాసి ఉన్నట్టుంది" అన్నాడు జగదీష్ వణుకుతూ.

"ఈ ఆర్టీసి కొడుకులు మామూలుగనే క్రాక్ ముండాకొడుకులు. వాతావరణం మంచిగలేకుంటే ఈళ్ళకి పిచ్చెక్కువ అవుద్ది. ఇక బస్ చస్తే ఆపరు" అన్నాడు రమేష్.

బస్టాపులో వాళ్ళు తప్ప ఎవరూ లేరు. అంతకు ముందే దొరికిన వరకూ ఆటోల్లో వెళ్ళిపోయారు మిగతావాళ్ళు. ఇప్పుడు ఆటోలు లేవు. ఉన్నా రాత్రిపూట క్యాంపస్‌లోకొచ్చే ధైర్యం వాళ్ళు చెయ్యరు. స్టూడెంట్స్ దగ్గర నకరాలు చేస్తే బొక్కలిరగ్గొడతారనేదొకటి, ఒక్కోసారి కొందరు కుర్రాళ్ళు అసలు పైసలే ఇవ్వకుండా పోయిన సంగతొకటి వాళ్ళనా సాహసం చెయ్యనివ్వవు.

రమేష్, జగదీష్ లిద్దరూ తెగ వర్రీ అయిపోతున్నారు. ఇప్పుడేది దారి భగవంతుడా అని.

ఆ చలిలో, నిశ్శబ్దంలో, చీకట్లో కాళ్ళు పీకుతూంటే కొంచెం పొడి స్థలంలో కాళ్ళు చాపుకుని పడుకోవటం అనేది ఎంత అదృష్టమో వాళ్ళకి అర్థమైంది.

చీకటినీ, వానజడినీ చీల్చుకుంటూ రెండు లైట్లు. సిటీ బస్సు-3 అని బోర్డుంది. ప్రాణం లేచి వచ్చి రెండడుగులు వేశారు.

కానీ వీళ్ళని డ్రైవర్ గమనించలేదేమో బస్సు దాటుకెళ్ళిపోయింది.

"దొంగ బాడుకావ్. అవులాబాడుకావ్. పోవుడే తప్ప బస్టాప్ వంక జూసెడిది లేదు నీయవ్వ".

కానీ బస్సు ఆగింది, కొద్ది దూరంలో.

"దిగుండి తమ్మి లా కాలేజి స్టాపు" అన్నాడు డ్రైవర్ నవ్వుతూ. నల్లటి ఆకాశంలో చుక్కలు మెరిసిన ట్టుందా నవ్వు.
• • •

డ్రైవర్ వీళ్ళని కొంచెం ఆలస్యంగా చూసినట్టున్నాడు. కొంచెం ముందు ఆపాడు. గబుక్కున పరుగెత్తారు కానీ మనసులో డౌటే. ఈ డ్రైవర్ ఏదో ప్రాక్టికల్ జోకేస్తున్నాడని. తీరా దగ్గరకి పరుగెత్తాక లాగించెయ్యడు కదా.

లోపలికి ఎక్కాక ఆ డౌటు క్లియరైంది.

లోపల వకటీ ఆరా తప్ప జనం లేరు. కండక్టర్ వీళ్ళని చూడగానే 'పాస్'ల బాపతని గ్రహించి తన సీట్లోనే కొంచెం మనగదీసుక్కూచున్నాడు. ఇద్దరూ ముందుకు పోయి కూచున్నారు. తమ స్టాప్ రాగానే డ్రైవర్‌కి చెప్పడానికి.

డ్రైవర్ నల్లగా ఉన్నాడు. లావుగా ఉన్నాడు. ముఖం మీద ఎప్పుడో పోసిన ఆట్లమ్మ గుంట్లు. ఒక్క ముక్కలో చెప్పాలంటే కిరాతకుడ్లా ఉన్నాడు.

"గిప్పుడేమయింది మజా. ఆర్ట్స్ కాలేజి ఎనకదిగి తుప్పలల్ల నడిచి లా కాలేజి ముంగట నుంచి అర్థ కిలోమీటరు ఈ వానల, గాలిల హాస్టల్ జేరేసరికి శవాలు మిగుల్తయి" అన్నాడు రమేష్.

"క్యాంపస్‌సా తమ్మి" అన్నాడు డ్రైవర్.

"అవ్... లా కాలేజి"

"గెందుకు మా వాల్లతోని కొట్లాడ బెట్టుకుంటరు. ఎందుకు పరేషాన్ అవుతరు" అన్నాడు డ్రైవర్.

ఇద్దరూ ఏమీ మాట్లాడలేదు. ఏమైనా తేడా మాట్లాడితే వాడు మధ్యలో దింపేయగలడు. ఆ ఊహే భయంకరంగా ఉంది.

పది నిముషాల ప్రయాణం.

"దిగుండి తమ్మి లా కాలేజి స్టాపు" అన్నాడు డ్రైవర్ నవ్వుతూ. నల్లటి ఆకాశంలో చుక్కలు మెరిసినట్టుందా నవ్వు.

వేళాకోళం చేస్తున్నాడేమో అని చూశారు ఇద్దరూ. లేకపోతే ఏమిటి? అసలు క్యాంపస్ లోపల్నించి నడవాల్సిన బస్సుల్నే డ్రైవర్లు 'ప్రొటెస్ట్' పేరుతో బయట్నుంచి నడుపుతుంటే వీడు యూనియనిజం మర్చిపోయి, తన రూటు క్యాంపస్ బయటన్నచని మర్చిపోయి, అన్నీ మర్చిపోయి ఫక్తు మనిషిలా ప్రవర్తించడం?

ప్రపంచ కార్మికులు ఏకం కావద్దూ! జనం చస్తే మనకేం అనే వాళ్ళ గుండె బద్దలైపోదూ ఇలాంటివి చూస్తే?

నిజంగానే లా కాలేజి బస్టాపది. పదడుగులు వేస్తే వెచ్చగా రూమ్‌లో ఉంటారు. బయట్నించి అర కిలోమీటరు తడవక్కర్లా, తడుస్తూ వణుకుతూ రానక్కర్లా.

"దిగండివయ్యా ఏం జూస్తున్నరు? వర్షంల, గాడ్పుల ఏం బాధపడతరులే పిల్లకాయలని లోనికి దెచ్చిన. మీరట్లనే గూనుంటే నాకు యూనియన్‌ల తకరారొస్తది తమ్మి" అన్నాడు డ్రైవర్ నవ్వుతూనే. ఎంత తేడా? క్రాస్‌రోడ్ నుండి నల్లకుంట వరకూ తెచ్చిన ఆ డ్రైవర్‌కీ, ఈ డ్రైవర్‌కీ? ఎంత మూర్ఖుల్లా అందర్నీ ఒకగాట కట్టేశాం. ఎవడో ఒక వెధవ ఉంటే వాడ్ని బట్టి మొత్తం ఆ శాఖలో అందర్నీ అదే బాపతుగా అనుకునే తామెంత మూర్ఖులు! చదువు కూడా మూర్ఖత్వాన్ని పోగొట్టలేదా? ఆ మనిషి మానవత్వం ముందు ఏదైనా సరే తక్కువేగా?

అప్రయత్నంగా డ్రైవర్‌తో చెయ్యి కలిపి "థాంక్యూ... భాయీ సాబ్" అన్నారిద్దరూ మనస్ఫూర్తిగా... గుండె కింద పొరల్లో తడి తగుల్తోంది.... అది ఆ మూడు గుండెలకి అర్థమవుతోంది.